

HACI HÜSEYİN AĞA İBN MUHARREM EL-CÜNDİ VAKFİYESİ

M. Akif Erdoğan¹¹

Özet

1654 tarihli Hacı Hüseyin Ağa ibn Muharrem El-Cündî Vakfiyesinin bir suretini tam metin olarak ilk kez yayınlıyoruz. İzmir tarihine katkı veren Osmanlı Arşiv belgelerinden biridir. Hacı Hüseyin Ağa, İzmir’de yaşamış zengin Müslüman bir erkektir. Hacı Hüseyin Ağa, İzmir’de Niflizade, Hacı Hüseyin, Yakup Bey Camileri ile Kurşunlu ve Kadı Resul Medreseleri için vakıflar yapmıştır. Ayrıca, Medine Vakfına da katkıda bulunduğu görülür.

Anahtar Kelimeler: İzmir, Vakıf, Vakfiye, Hacı Hüseyin Ağa, Medine Vakıfları, Osmanlı

Abstract

A Copy of the Deed of Hacı Hüseyin Agha ibn Muharrem el-Cündi

We first publish a copy of the deed of Hacı Hüseyin Agha, dated 1654, written in Ottoman Turkish, as fulltext. It gives a contribute to the history of İzmir of seventeenth century. Hacı Hüseyin agha was one of the Muslim donators of seventeenth century of Izmir. He had many rooms in Izmir and rented them to traders. He founds a fund for mosques and Islamic schools in Izmir as well as Medina city of Arabia.

Key Words: Izmir, Foundation, Deed of Trust, Islamic Endowments for Medina city of Arabia, Vakfiye, Hacı Hüseyin Agha, Ottoman

Ankara’da Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivi’nde muhafaza edilen 571 numaralı *Aydın Evkâf Defteri’nin* 32b varağında, Altıparmak Hacı İlyas bin Ahmed vakfiyesinin hemen ardına kaydedilmiş olan 1654 tarihli Hacı Hüseyin Ağa Vakfiyesinin bir suretini yayınlıyoruz. Bu suretin aslına uygun olduğu, İstanbul Mahmud Paşa Mahkemesi tarafından da onaylanmıştır. Hacı Hüseyin Ağa, on yedinci yüzyılın ikinci yarısında İzmir’de yaşamış Müslüman hayırsever bir erkektir. İzmir’de Cami-i Atik Mahallesi’nde bulunan üç ev ile bir arsasını İzmir’de İslami faaliyetler için vakfetmiştir. Hayatı hakkında fazlaca

---

¹¹ Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Bornova, İzmir, aerdogru@gmail.com, m.akif.erdogru@ege.edu.tr

bilgimiz yoktur.¹² Ancak, babasının ‘*Cüнді*’ ünvanını taşıdığı dikkate alınır, kendisinin asker oğlu olduğu anlaşılır. Hancılık yaparak, on yedinci yüzyılın ortalarında İzmir’de gelişen ticaretten zengin olduğu düşünülebilir. Zira, 100’den fazla han odasına sahip olmuştur. Evliya Çelebi, İzmir’i ziyaret ettiği zaman, Hacı Hüseyin Camiini de ziyaret etmiş ve camiin giriş kapısı üzerindeki 1062 (1651-1652) tarihli kitabesini seyahatnâmesine not etmiştir.¹³

Hacı Hüseyin Ağa Vakfiyesi, İzmir tarihine birkaç noktada katkı yapar. İlki, İzmir’de Yakup Bey Camiinin, on yedinci yüzyıl ortalarında mevcut olduğunu onaylamasıdır. Vakfiyede geçen ‘*İzmirde Yalı Hisarı önünde Yakub Bey Camiinde...*’ ibaresi de bu camiin 1654 yılında mevcut olduğunu ispat eder. Evliya Çelebi, bu camiin İzmir’in Cuma namazı kılınan belli başlı camilerinden biri olduğunu söyler ve ‘*Molla Yakub Efendi Camii*’ olarak tanımlar. Prof. Münir Aktepe, Yakub Bey Camiinin banisini tespit etmenin güçlüğüne işaret etmiş ve bugünkü Hisarönü mevkiindeki Hisar Camiinin, Yakub Bey Camii olduğunu ileri sürmüştür. Bu camiin on yedinci yüzyılda mevcut olduğunu belirtmiştir.¹⁴

İkincisi, Hacı Hüseyin Ağa, Kurşunlu ve Kadı Resul Medreselerine ait odalarda kalan öğrencilere günlük 1 akça tahsis etmiştir. Evliya Çelebi, ‘*Kurşunlu Han’dan*’ söz eder ve Bıyıklıoğlu Camiinin, bu hanın önünde olduğunu yazar. Osmanlı arşiv belgelerden anlaşılıyor ki, burası bir külliye. Prof. Münir Aktepe, Kurşunlu Medresesinin, Namazgâh Semtinde olan Kurşunlu Camiinin yanında olduğunu tespit etmiştir. 1969-70 yıllarında, İzmir’de incelemeler yaptığı zaman, bu medrese tamamen yıkıktı. Bu medrese binasından kalan bazı kalıntıları, Kemal Atatürk İlkokulu’nun bahçesinde görmüştür.¹⁵ Kadı Resul Medresesinin Faik Paşa Camiine yakın bir yerde (*Faik Paşa kurbünde olan Kadı Resul Medresesi odalarında sakin olan talebe-i ilme*) olduğundan başka bilgimiz yoktur.

Üçüncüsü, sözü geçen vakfiyede Hacı Hüseyin Camii üzerine bilgi verilmesidir. Hacı Hüseyin Camii, şimdi *Başdurak Camii* olarak biliniyor. Evliya Çelebi, bu camiye ayrıntısıyla tanımlamıştır. Bu cami, liman kenarındadır. Kubbeleri kurşun kaplamalıdır. Cemaati kalabalıktır. Kargir

¹² Dijital ortamdaki kimi yazılarda Hüseyin ağanın buğday tüccarı olduğuna dair bilgiler varsa da bu durumu belgelerden teyit edilemiyor.

¹³ *Evliya Çelebi’nin Gözüyle İzmir ve Çevresi*, Haz.: A. Temizkan, M. Akan, İzmir 2013, s. 30-31

¹⁴ Münir Aktepe, ‘İzmir’in Hisar veya Yakub Bey Camii’, *Tarih Dergisi*, 27, İstanbul 1973, s. 93

¹⁵ Münir Aktepe, ‘İzmir Şehri, Osmanlı Devri Medreseleri Hakkında Ön Bilgi’, *Tarih Dergisi*, IV-V, İstanbul 1972, s. 114-115

bir minaresi vardır. Haremi yoktur. 1062 (1651-1652) tarihli bir inşa kitabesine sahiptir. Hacı Hüseyin Camii, İzmir'in Cuma namazı kılınan Ahmed Ağa Camii, Bıyıklıoğlu Camii ve Molla Yakub Ağa Camii gibi İzmir'in büyük ve güzel camileri arasındadır.

Kâtip Çelebi, on yedinci yüzyıl ortalarında İzmir'de on adet camiin bulunduğunu yazar, ama sadece üç camiin ismini verir: Niflizâde Camii (Ulu Cami), Yakup Bey Camii ve Hacı Hüseyin Camii.¹⁶ Bu üç cami İzmir'in en önemli camileri olduğu anlaşılıyor. Niflizâde Camii ise bugünkü **Şadırvan Camii** ile özdeşleştirilir.

Tablo 1: Hacı Hüseyin Ağanın vakfettiği evler ve arsa

Vakfedilen Akar	Açıklaması
Menzil (Han)	üstte 2 oda, altta 3 oda, akarsu ve kenif (ayakyolu)
Menzil (Han)	48 oda, ahır, akarsu, kenif, 2 mahzen, muhavvata (dört tarafı duvarla çevrili yer)
Arsa-ı haliye	50 X 30 zira ebadında
Menzil	60 oda, akarsu, kenif

Tablo 2: Hacı Hüseyin Ağa'nın Şartları

1.Han kapısı üstündeki odada ölünceye kadar kendisi yaşayacak
2. Öldükten sonra, bu odada çocukları yaşayacak
3.Nesli kesilirse, bu oda, Medine Vakıfları mütevellisi tarafından kiraya verilecek ve kira Medine fakirlerine harcanacak
4.Hanın icarı, öncelikle hanın tamirine harcanacak, kalan miktar Medine'deki fakirlere harcanacak
5.Hacı Hüseyin Camiinde tefsir ve hadis hocasına günlük 10 akça verilecek
6. Niflizâde Camiinde vaize 10 akça verilecek
7. Yakup Bey Camiinde dersîama 15 akça verilecek
8.Hacı Hüseyin Camiinde imama günlük 2 akça verilecek
9. Kurşunlu ve Kadı Resul Medreselerine ait odalarda kalan talebelere günlük 1'er akça verilecek
10. Müteveliye günlük 5 akça verilecek
11.Cabiye günlük 2 akça verilecek

¹⁶ M. Akif Erdoğan, 'On Altıncı Yüzyılın İkinci Yarısında İzmir ve Çevresi, *Son Yüzyıllarda İzmir ve Batı Anadolu*, Haz.: Tuncer Baykara, İzmir 1994, Akademi Kitabevi, s. 225

Vakfiye Sureti¹⁷

El-hamdülillahi hâlikü'l-arzeyn ve's-semavât ve rezzâk-ı mahlukât bi-enva'-i ni'meti'l-tayyibât ve nevvere kılub ibadei'l-mü'minîn ve'l-müm'minât bi-envâr-ı enva'i'l-ibadât ve'l-hayrât ve hüvellezi yakbelü tevbe an ibade ve ya'füvni ani's-seyyiât ve's-salat ve's-selâm ala Seyyidi's-sadât ve menbaü's-saadât Muhammed el-meb'us ila kaffeti'n-nas bi'l-hüceci's-sataât ve'l-mu'cizâtü'l-bahirât ellezi yurşidu ümmetihi ila cennân aliyât ve ala alihi ve ashabihi et-tayyibîn ve't-tayyibât ellezine ev dahu seblü's-selamete ani'l-ukubât bi'l-iktisab el-hayrât ve'l-muberrât amma ba'dü işbu kitab-ı şer'îyyü'l-mefhûm ve hitâb-ı meriyyi'l-merkûmun tenmîk ve tahrîrine badî ve saî terkîm ve tastîrine bais ve daî budur ki, a'yan-ı **medine-i İzmirden** kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ve zubdetü'l-erbâbü'l-i'zan sâhibü'l-hayrât ve tâlibü'l-hasenât **el-Hacc Hasan Ağa ibn Muharrem el-Cündî** bu âlem-i faniye nazar ibretiyle nâzır ve fikr-i sahîh ile mütefekkir oldukda erbâb ve ashâb-ı müsafir ve herkese âlem-i ahirete irtihali zâhir olub dûr u kusûru nükuş-ı devamdan âtil ve gülistan bostanından buy-ı beka zâil olub âkıl ve danaya **ve ma tükaddimü li-enfûsiküm min hayrin tecidühü indellâh**¹⁸ ayet-i kerimesi mefhum-ı münifi ile âmil olmak bî-şibh ve'l-libas ehemmi-umuru nas idüğü ma'lumı olub es-sadaka fe-diyeti li'l-muas yevmî **yüraf el-mücrimüne bi-simahüm fe-yühazü bi'n-nevasif ve'l-akdam**¹⁹ sadası dahi guş u huşunda cay-gir olmağla meclis-i şer'î-i hatır-ı lazımu't-tevkirde hâzır ve vakf-ı atıyyü'l-beyânını li-ecli't-tescil teslime mütevellî nasb ve ta'yin eylediği **Mustafa bin**²⁰ nam kimesne mahzarında ta'bir-i kelamını gayrı kâsır olduğı halde bu vech-i vecih üzere bast-ı merâm eyledi ki

Medine-i İzmir hamıyyeti ani'l-afât ve't-tedmîr mahallatından **Cami-i Atik Mahallesinde** vaki olub bir tarafı Nurullah Çelebi ve bir tarafı Zülfikâr ve bir tarafı Abdi Ağa mülkleri ve bir tarafı tarik-i amm ile mahdud ve mümtaz iki bab beyt-i süfla ve ve üç bab beyt-i ulvi ve ma-i cari ve kenifi müstemil olub kendi malım ile müceddeden bina eylediğüm **mülk menzilimi** ve yine menzil-i mazbura muttasıl olmağla tahdiden müstağni olub arsasını Emine Hatundan iştira ve kezalik müceddeden bina eylediğüm **han tabir olunan menzilimi** ki süflen ve ulven kırk sekiz

¹⁷ Vakfiye, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivi'nde muhafaza edilen 571 numaralı Aydın Evkaf Defteri'nin 32b varağında kayıtlıdır.

¹⁸ Kuran-ı Kerim, Bakara 110: 'Kendiniz için önceden gönderdiğiniz her hayrı, Allah katında bulursunuz'.

¹⁹ Kuran-ı Kerim, Rahman 41: 'Tanınır da günah işleyenler simalarından, tutulur perçemleriyle ayaklarından'.

²⁰ Babasının ismi yazılmamıştır.

büyutu ve ahur ve ma-i cari ve kenif ve iki mahzen ve muhavvatayı müştemildir ve yine mahalle-i merkumede vaki' olub canib-i şarkdan tulen elli zira ve arzen otuz zira **Han Bey Vakfına** beher sene kırk akça mukataası olan **arsa-i haliye** ile taraf-ı garbîde olan mülk arsamız üzerine kezalik kendi malım ile müceddeden bina eylediğim **han tabir olunan diğer menzilimi** ki fevkanî ve tahtanî altmış aded büyütu ve ma-i cari ve kenifi müştemildir cümle-i emlâkımdan ifrâz ve ta'rif ve tavsif ile gayrılardan mümtaz idüb hasbeten li'l-lahi'l-azim ve't-talebe'l-marzatihi er-rebbi'r-rahim vakf-ı sahih-i şer'î ve habs-i sarih-i mer'î ile vakf ve habs edüb şöyle şart eyledim ki menzil-i sâlifü'z-zikr ile ana muttasıl olan **hanın kapusu üzerinde vaki' olan odada madam ki vücudum libas-ı hayatı lâbis ve yedd-i tasarrufum eşyamı lâmis ola sakin olam** şu zaman ki emr-i Halik ins ü can ile mürğ-i ruhum aşıyan-ı bedenimden tayran ede evlâdım ba'de evlâd ve evlâdım sakinler olub bi-takdir kâdir-i Feyyaz-ı mezbureden inkıraz vaki' oldukda eşrefü'l-bilâd Medine-i şefiü'l-ibâd Nebiyy-i güzîn Resul-i Rabbü'l-Âlemîn aleyhi ve ala alihi es-salat ve's-selam hazretlerinin evkâfına ilhâk ve **Medine-i Mükerreme mütevellisi** yeddiyle icar olunub galle ve neması fukarâ-i **Medine-i Münevvereye** li-ecli'l-infak irsal oluna ba'de zalike menzil-i mezbura muttasıl olan hanın icaresine ba'de'l-harc li-tamirihi kendim ve vefatımdan sonra evlâdım ve evlâd-ı evlâdım mutasarrıflar olub ba'de'l-inkıraz kezalik **Medine-i Münevvere** ala Münevvereha efdalü't-tehiyye fukarâsına irsal oluna ve menzil-i mezburdan münfasıl olan diğer hânımın icaresinden hasıl olan meblağdan **nefs-i medine-i İzmirde el-Hacc Hüseyin bina eylediği cami-i şerifde** vaz' ve nusha kâdir ve fenn-i tefsir ve hadîsde mahir bir kimesne vaiz ve nâsih olub yevm-i Hamisde²¹ ümmet-i Muhammed aleyhi's-salat ve's-selâma vaz' ve nush eyleyüb beher yevm onar akça verile kezalik **nefs-i İzmirde Niflizâde Camiinde** vaiz olan âlim-i âmil yevm-i Isneynde²² kürsi-nişin vaz' olub yevmî onar akça verile kezalik **İzmirde Yalı Hisarı önünde Yakub Beg Camiinde** vaaza ağaz eden ârif ve nasih her yevm-i Seb'te pend ü nusha azim olub ana dahi yevmî onar akça verile ve merkum **Niflizâde Camiinde** ta'lim-i talebeye kâdir ve ulum-ı nafia dersinde mahareti zahir bir kimesne ders-i amm eyleyüb beher yevm on beşer akça verile ve mezbur **el-Hacc Hüseyin Camiinde** imam olan kimesneye yevmî ikişer akça vazife verilüb ol dahi her gün ba'de salatü'l-fecr **sure-i Yasin** tilavet edüb sevabını **ruh-ı Nebiyy-i Mükerrrem** salliallahu teala aleyhi ve sellem hazretine ihda eyleye ve **Kurşunlu Medresesi** odalarından ve **Faik**

---

²¹ Perşembe

²² Pazartesi

Paşa²³ **kurbünde olan Kadı Resul Medresesi** odalarında sakin olan talebe-i ilme yevmî birer akça vazife verilüb baki ve zaid kalan meblağı dahi ashâb-ı vezâif beynlerinde izn-i hâkimü'l-vakt ile taksîm oluna ve dahi şöyle şart eyledim ki han-ı mezburun dahi kezalik icare ve menafiine evvelen kendim ve bade'l-vefat evlâd ve evlad-ı evlâdım mutasarrıflar olub bade'l-inkirazuhum ashâb-ı vezâif-i mesfureye verile lâkin **sure-i Yasin-i şerif** için tayin olunan yevmî iki akça müneccezen eda oluna ve dahi şöyle şart eyledim ki kendim kayd-ı huyût ile mukayyed oldukça evkaf-ı sevâlifü'z-zikre kendim müteveli olam ba'dehu aslâh evlâdım müteveli ola ve evlâdımдан tevliyete sâlih ve lâyük ve aslâh ahvâl-i evkâfa muvafık kimesne bulunmaya ashâb-ı medine-i merkumeden salâh ve diyanet ile mevşuf ve istikamet ve adem-i hiyanet ile ma'ruf bir kimesne izn-i hakimü's-şer'î ile müteveli olub yevmî beş akça vazife verile ve sakamet ve hiyanetten ebi bir kimesne dahi evlâdımдан cabi olub icare-i evkâfı her re's şehirde tahsil ve müteveliye teslim edüb yevmî ikişer akça vazife verile şu zaman ki neuzubillah men zalike tayinât-ı mezburenin husulü müteassir ve şürut ve kuyûd-ı mesfurenin ashâbına vüsulü müteazzir ola evkâf-ı merkumenin gallâtı dahi cemi'an fukarâ-i **Medine-i Münevvereye** irsal ve mehma-emken her birine isal oluna ve şürutü salifü'z-zikri tebdil ve tagyir merreten bade uhra elimde olub madem ki vücudum daire-i huyûtda mevcud ola fûru'-ı evkâfımda tasarruf yedd-i ihtiyarımaya menut ola deyüb müteveli-i müşarünileyhe teslim ol dahi kabz edüb ve tasarrufa şüru üzere iken vâkıf-ı mumaileyh esba'ullah nimeti aleyh semt-i vefatımdan taraf-ı şikaka sâlik olub eşrefü'l-kibâr imam-ı muhtar **Ebu Hanife-i Kufî** aleyh rahmetihi el-Kâfi hazretlerinin adem-i lüzum vakf-ı akarda olan kullarına zahib ve evkaf-ı merkumeyi girü mülküne istirdâd ve idhale tâlib oldukda müteveli-i mesfur dahi eimme-i kibârdan lüzuma azim ve sıhhat-i evkâfa câzim olan imameyn-i hünameyn rey-i veznleri üzere reddeden imtina ile beynlerinde vaki olan niza ve husumeti ref' için işbu kitab-ı müstetabı muvakkı' olan hakim-i hâsim ve fâzıl ve âlim huzurunda mürafaa olduklarında hâkim-i arif-i beyne'l-eimme olan ihtilafa vâkıf olub sıyaneten li'l-vakf ala kavli min hükm bi-cevazihi vakfiyyet evkâf-ı mezbureye hükm eyledi **femen beddelehu ba'de ma semiahu fe innema ismühu alellazine yubeddiluneh innellahe semiun aliym**²⁴ ve icraü'l-vâkıf ala

²³ Bu külliye ile ilgili yeni bilgiler için bkz. Mübahat S. Kütükoğlu, *XV ve XVI. Asırlarda İzmir Kazasının Sosyal Ve İktisadi Yapısı*, İzmir 2000, s. 218

²⁴ Kuran-ı Kerim, Bakara 181. 'kim bunu işittikten sonra onu değiştirirse kuşkusuz bunun günahı onu değiştirenlerin boynunadır. Şüphesiz ki Allah işitendir, bilendir'.

hayyi'l-kerîm cera zalike ve hurrire fi evâil-i şehri Ramazani'l-mübarek li-
sene hamse ve sittin ve elf²⁵ min hicret-i lehü'l-izz ve's-saade ve's-şeref

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-ulemâi'l-kirâm **müfti Mustafa Efendi**

Fahrü'l-müderrisîni'l-fihâm **Nurullah Efendi ibn Ali**

Zahrü'l-müderrisîni'l-kiram **Mustafa Efendi el-merhum Yusuf**

Çavuş

Umdetü'l-müderrisîni'l-kirâm **es-Seyyid Mehmed Efendi ibn**

Mahmud Çavuş

Fahrü'l-müderrisîni'l-kirâm **el-Hacc Mahmud Efendi ibn Mustafa**

Ağa

Fahrü'l-müderrisîn **Mehmed Efendi**

Fahrü'l-müderrisîn **Hasan Efendi ibn Abdi Çavuş**

Fahrü'l-emâsil ve'l-ayan **Derviş Ağa ibn el-Hacc Ali Serdar**

Fahrü'l-eşbâh **el-Hacc Mehmed Ağa ibn Abdülkerim Çelebi**

Fahrü'l-eşbâh **İmam-zâde el-Hacc Mehmed Çelebi**

Fahrü'l-akrân **Mehmed Çelebi ibn Ali eş-şehir be-Beşinci**

Kendüsi **Hüseyin Çelebi ibn El-Hacc Hasan**

Mehemmed Beşe ibn Ahmed eş-şehir be-Kalbak

Fahrü'l-eşbâh **es-Seyyid Mehmed Çelebi el-merhûm es-Seyyid**

Ahmed Çelebi

El-Hacc Ahmed Ağa ibn el-Hacc Yusuf Çavuş

Yenişehirli Yusuf Çelebi ibn

El-Hacc Osman Ağa ibn Mustafa Ağa el-Bustanî

Hızır Efendi ibn Musa el-vaiz be-cami-i Müfti Efendi

Mâ enderci fi haze'l-kitabil-celil min vakafe'l-akar ala sebili'l-tesbil
sahh indi bi-tekmil-i şeraiti't-tescil fe-hukimet bi-sihhatihi ve luzumihi
ilmen masunen ani'l-tebdil âlimen bi'l-hilaf-ı beyne ulemâi'l-a'lam
ekremehum el-melikü'l-allâm bi-müeyyedi'l-kirâm nemakahü'l-ibadi'l-
fukarâ li-rahmetihi rebbi'l-kebir **es-Seyyid Mehmed bin Mehmed
el-kadı bi-medine-i İzmir** el-mahmiyye ani'l-afât ve't-tedmir afa anhüma
el-afüvv bi-cürmetihi nebiyyihi el-beşîr en-nezîr

²⁵ Evail-i Ramazan 1065 (20 Kasım 1654)

Suret-i mektumihi ani'l asli'l-mu'teber nemakahü'l-abdü'l-hakir aleyhi teala **Hüseyin bin hilafe bi-mahkeme-i Mahmud Paşa bi-medine-i Kostantiniyye** el-mahmiyye afa anhüma Rebbi'l-beriyye, Mehmed Hüseyin (Mühür)

KAYNAKÇA

- Aydın Evkaf Defteri* (571 numaralı), TKGMA, Ankara
- Evlıya Çelebi'nin Gözüyle İzmir ve Çevresi*, Haz.: A. Temizkan, M. Akan, İzmir 2013
- M. Akif Erdoğan, 'On Altıncı Yüzyılın İkinci Yarısında İzmir ve Çevresi', *Son Yüzyıllarda İzmir ve Batı Anadolu*, Haz.: Tuncer Baykara, İzmir 1994, Akademi Kitabevi, s. 225
- Mübahat S. Kütükoğlu, *XV ve XVI. Asırlarda İzmir Kazasının Sosyal Ve İktisadi Yapısı*, İzmir 2000
- Münir Aktepe, 'İzmir'in Hisar veya Yakub Bey Camii', *Tarih Dergisi*, 27, İstanbul 1973
- Münir Aktepe, 'İzmir Şehri, Osmanlı Devri Medreseleri Hakkında Ön Bilgi', *Tarih Dergisi*, IV-V, İstanbul 1972

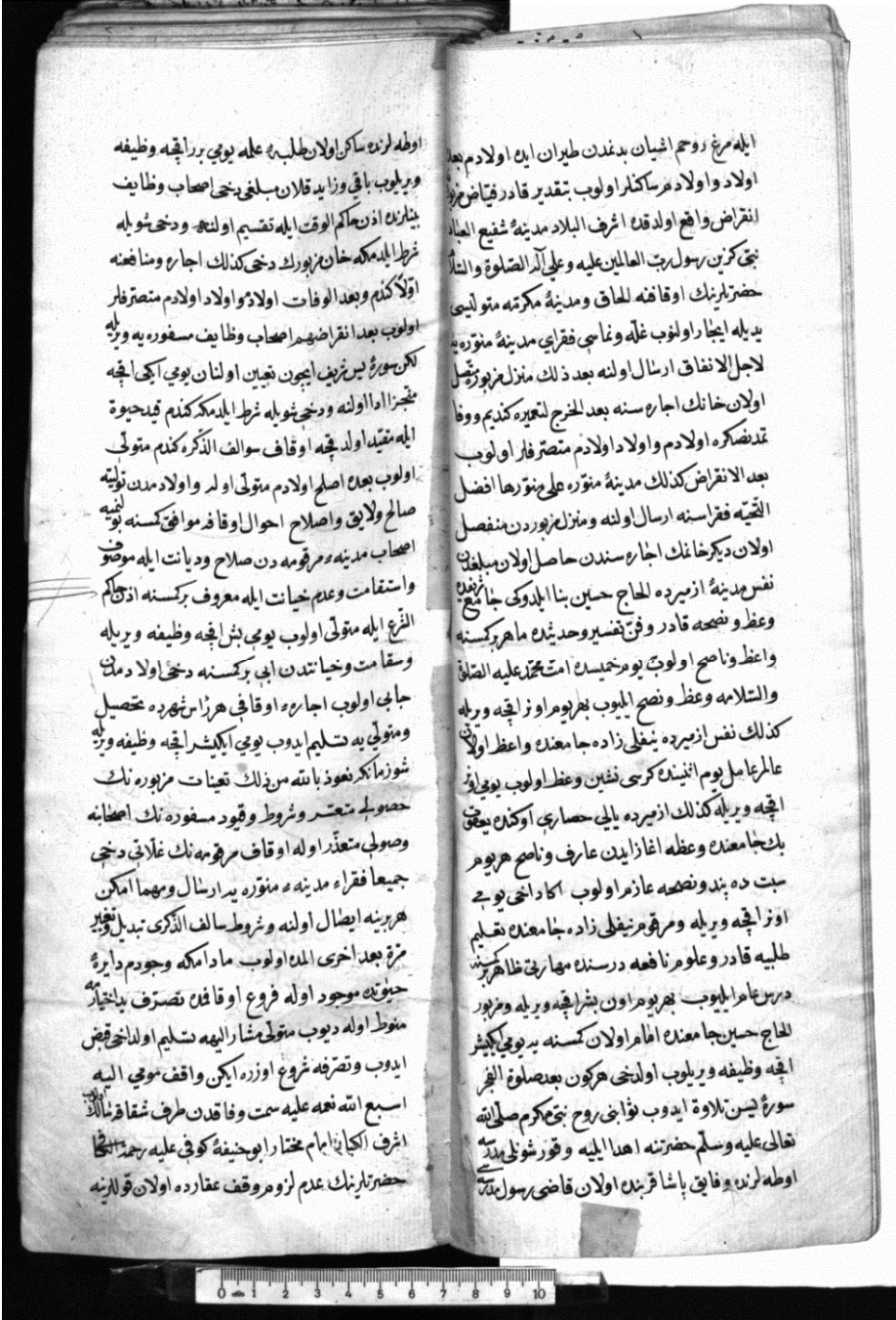
ما ندم في هذا الكتاب الجليل من وقف الفعارة على سبل التسليم
مفعول عن تكميل نظر التسليم تحكى بصحته ولزومه كما عرفت
عالمًا بالخلاف بين علانا الألام أكرم الملك العلماء بمجرب الكرم
بمقتضى العبد الفقير إلى ربه ركب السيد محمد بن محمد
الفاضل عيني أزمير الحميم عن الأوقات
والدمع عنهما العفو بمره
بنيه البشير النذير

سنة ١٠٠٠
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
الطاهر المصطفى وآله الطيبين الطاهرين
الطاهرين

المهدته خالق الارضين والسماوات ورازق المخلوقات
بأنواع نعمه الطيبات وقدر قلوب عباده المؤمنين
والمؤمنات بأفوار أنواع العبادات والخيرات
وهو الذي يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات
والصلوات والسلام على سيد السادات ومنيع النعائم
محمدا المبعوث المكافئ للناس بأفعال الساطعات والمعجزات
الباهرات التي يرشد أمته إلى الخيرات غاليات
وعلى آل واصحاب الطيبين والطيّبات الذين اوضحوا
سبل السلام عن العقوبات بأكتساب الخيرات والمبررات
أما بعد إنا بنو كتاب شرعي للنومر وخطاب من عيال القومك
تتبع وتحريره بادي وساعي وتفسيره بافت
وداعي بودر كه اعيان مدينة از مبرون فدوق الامثال
والاقران وزبقة ارباب الازغان صاحب الخيرات طالب
للمنسات الحاج حسن اغا بن محمد الجبدي بو عالم فانيه
نظره برتيله ناظر وفكر صحيح اليه متفكر اولدقد ارباب
واصحاب مسافر وهكسه عالم آخرت ارحم الخي ظاهرون
دور و قصبوري نقوش دوامدن عاطل وكستان
بوستان نندن بوي بقا زال اولوب عاقل ودا ناير وما
تقدرو الانفساكم من خير تجدوه عندنا الله آيت كريمه
مفهومه شفي اليه عامل اولوق في نفسه والالتباس اقمور
ناس ايروي معلومي اولوب الصدقة فذيرة المعاصي

يوم بوخذ المجهزون بالنواصي صداعي دحي كوفش هون
جاي كيرا ولغله مجلس شرع خطير لازم التوفير ده حصار
وقف اتى البيا نخل اجل التسليم تسليمه موتي نصب تعين
اليدوكي مصطفى بن نام كسته محضرين تغيير كالاينه
غير قاصر اولدوغي حاله بووجه وجهه اوزره بسطير ام
اليدوكي مدينة از مبرجيت عن الاوقات والذمير محلا
جامع تتفق على سنده واقع اولوب بر طرفي نور الله عليه
وبر طرفي ذوالفقار وبر طرفي عدي اغا ملكا كراي وبر طرفي
طريق عام اليه محدود ومتاز اكي باب بيت سفلى واج
باب بيت علوي وما جاربي وكنتي في شغل اولوب
كندبي مالم اليه مجددا بنا اليدوكي ملك منزلي وينتقل
منزله بوره متصل ولغله تجددين مستغنى اولوب
عصه سنى امينه خاتون اشترى وكذلك مجددا بنا
اليدوكي فخران تغيير اولنان منزلي كه سفلا وعلوا فرق ميكر
بوتى وخور وما جاربي وكيف واكي بخزن ومحوطيه
مستملد ونيه محله مرقومه ده ولقع اولوب جانب
شرق دن طولاً الى ذراع وعرضاً اولون ذراع خان بك
وقفه بمرسنة فرق اجهه مقاطعه حى اولان عصه
خاليه اليه طرف غريدي اولان ملك عصه مرازدينه
كذلك كندبي مالم اليه مجددا بنا اليدوكي فخران تغيير
اولنان ديكر منزلي كه فرقاني وختاني القمش عدد
بوتى وما جاربي وكنتي مستملد رجهه املا كدين
افراز و تعريف وتوصيف اليه غير يارون ممتاز ايوب
حسبه لله العظيم وطلب المرضات الربى الرحيم
وقف صحيح شرعي وجب صريح مرعي اليه وقف وحبس
ايوب شوله شرط اليدوكي منزل سالف الذكر اليه اكا
متصل اولان خانك قومى اوزره واقع اولان
اوطه ده فاهه اكه وجوده لاس خاني لاس
اشباي لاس اولاسكن اولام شوزمانا كمر خاني لاس

ابله مرغ روح اشياك بدندن طيران ايك اولادم بعد
 اولاد و اولاد فرساكترا اولوب بتقدير قادر قياض مراد
 انقراض واقع اولدق اشراف البلاد مدينة شفيح العباد
 بنى كريم رسول رب العالمين عليه وعلى آله الصلوة والسلام
 حضرت بنك اوقافه للعاق و مدينة مكرته متولى
 يد يله ايجارا اولوب غله و ناهى فقراى مدينة منوره
 لاجل الانفاق ارسال اولنه بعد ذلك منزل مزبور
 اولان خانك اجاره سنه بعد المخرج لتعبه كذبم و وفا
 تمدنك اولادم و اولاد اولادم منتظر اولوب
 بعد الانقراض كذلك مدينة منوره على منورها افضل
 القبة فتراسه ارسال اولنه و منزل مزبور دن منفصل
 اولان ديك خانك اجاره سندن حاصل اولان مبلغ
 نفس مدينة ازبيره الحاج حسين بنا البدينى جازى
 و عطف و نصحه قادر و فن تفسير وحدنيك ما هر يكسنة
 واعطوا ناصح اولوب يوم خميسك امت محمد عليه الصلوة
 والسلامه و عطف و نصح الميوب بفر يوم او ز اجه و برياه
 كذلك نفس ازبيره بنغلى زاده جامعدك واعظ اولان
 عالم عامل يوم اثنينك كرمي فنين و عطف اولوب بويون
 اجه و برياه كذلك ازبيره يلى حصارى او كند بفتح
 بلك جامعدك و عطفه اغا زابدين عارف و ناصح هر يوم
 سبت ده بند و نصحه عازم اولوب اكاد اخى بوي
 او ز اجه و برياه و مرقوم بنغلى زاده جامعدك تعليم
 عليه قادر و علوم نافعه درسك مهارت ظاهر كسند
 در علم الميوب بفر يوم اون بنز اجه و برياه و مزبور
 الحاج حسين جامعدك امام اولان كسنة بد بويون
 اجه وظيفه و بريوب اولنخى هر كون بعد صلوة الفجر
 سورة يسن تلاوة ايدوب نواجى روح بنى كرم صلى الله
 تعالى عليه وسلم حضرتنه اهدا اليه و قور شونى بد
 او طه لرنه و فايق باشا قربان اولان قاضى رسول الله

او طه لرنه ساكن اولان طلبه علمه بوي بر اجه وظيفه
 و بريوب باقى و زايد قالان سلفى بنى اصحاب و طلاب
 بنارنك اذن حاكم الوقت اليه تقسيم اولنخى و دى شوبه
 شرط المديكه خان مزبورك دى كدلك اجاره و منا فنه
 اولانك و بعد الوفاات اولاد و اولاد اولادم منتظر
 اولوب بعد انقراض اصحاب و طابيف مسفوره به و برياه
 لكن سورى يس زيف ايجون تعيين اولنان بوي ايك اجه
 بنغلى ادا اولنه و دى شوبه شرط المديك كدم قيد حيوه
 اليه نقيه اولد اجه و اوقاف سواك الذكره كدم متوفى
 اولوب بعد اصلح اولادم متولى اولر و اولاد من تليه
 صالح ولايق و اصلاح احوال اوقاف موافق كسنة بوي
 اصحاب مدينة مرقوم دن صلاح و ديانت اليه موضوع
 و استقامت و عدم خيانت اليه معروف بركسنة اذقلم
 الشرح اليه متولى اولوب بوي بن اجه وظيفه و برياه
 و سقامت و خيانت دن ابي بركسنة دى اولاد من
 حاج اولوب اجاره و اوقافى هر اس شهرده تحصيل
 و متولى به تسليم اديوب بوي ايك اجه وظيفه و برياه
 شوز ما بكر نفوذ بالله من لك تعينات مزبور نك
 حصوبه متعذر و شروط و قيود مسفوره نك اصحابه
 و صوبه متعذر اوله اوقاف مرقومه نك غلاتى دى
 جميعا فقرا مدينة منوره يد ارسال و مهمما امكان
 هر برينه ايصال اولنه و شروط سالف الذكرى تبادل
 مزه بعد اخرى المن اولوب مادامكه وجود دايه
 حيوه موجود اوله فروع اوقافن تصرف بيشتر
 منوط اوله ديوب متولى شارا اليه تسليم اولد اخى قرض
 اديوب و تصرفه شروع او زره ايكن واقف بوي اليه
 اسبع الله نفعه عليه سم و فاقدن طرف شقا قرا كد
 اشرف الكيا ابا م مختارا بوخيفه كوفى عليه بعد
 حضرت بنك عدم لزوم وقف عقارده اولان قولينه

ذاهب و اوقاف مرقومه بيكر و ملكه استزداد و احواله
 طالب اولدقده متوبله مسفور دايخه ائمه كبار دن
 لزومه عازمه وصحت اوقافه جازمه اولان امامين هاه
 داي رزنلري اوزره رودن امتناع اليه بينلرند واقع
 اولان نزاع و خصوصتق رفع ليجون اشهوقاب مستطيل
 موقع اولان حاكمه سمر و فاصل و عالم حضور دن مرهفه
 اولدقازند حاكمه عارف بين الائمة اولان اخلافه
 واقف اولوب صابنه للوقف على قول من حاكمه جواز
 وقفيت اوقاف مزوره يرحكر اياي من بدل بعد ما
 سمعه فانما انه على الذين يتلون ان تصمع عليهم واجراوا
 على الحق الكريم جري ذلك

وحرر في اويل شهر رمضان

المبارك لسنة خمس

وستين والفت

من جمرة العز

والسعادة

وانته

هود الحلال

ذخر المدد سائر الكرام مروحي اقرضت مريم يوسف جاوش	فخر المدد سائر النظام نور الله اذنت ابن عيلة	فخر العطاء الكرام مفتي يوسف مفتي يوسف
--	--	---

فخر المدد سائر محمد اقرض	فخر المدد سائر الكرام الحاج محمد اقرض ابن يوسف النفا	عمدة المدد سائر الكرام السيدي محمد اقرض ابن محمود جاوش
-----------------------------	--	--

فخر الاشباه الحاج محمد اقرض عبد الكرم جلبي	فخر الامراء الاشراف محمد اقرض ابن اغان الحاج علي حار	فخر المدد سائر حاج اقرض ابن عبد بن جاوش
---	---	--

فخر الاشباه امام زاده الحاج محمد جلبي	فخر الاذنان محمد ابن علي الشهير بشحي	كفوه حنين ابن الحاج حسن
--	--	----------------------------

محمد بن عبد الرحمن الشهير بقداق	فخر الاشباه السيد محمد ابن الحاج يوسف السند اعلم	الحاج محمد اقرض الحاج يوسف
------------------------------------	---	-------------------------------

الحاج محمد اقرض الوقف جامع	الحاج محمد اقرض الوقف جامع	محمد بن يوسف جلبي
-------------------------------	-------------------------------	----------------------

